

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ ΙΙΙ
Β΄ ΑΚΑΔΗΜΑΙΚΟ ΕΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ
Θέμα: Είναι αυτό που βλέπουμε?

Το αντιληπτικό και εννοιολογικό περιεχόμενο της αισθητικής μορφής.
Ψυχογεωγραφικά παιχνίδια. Περιπλάνηση

3^ο τμήμα
Υπ. Καθηγητής
Τάκης Κοζόκος – γλύπτη

email takiskozokos@gmail.com
web www.takiskozokos.gr
fb www.facebook.com/takis.kozokos/

Το blog του μαθήματος υπάρχει στην διεύθυνση:

www.bllogeikastika.gr

Υλικά μαθήματος και Εργασίες.
Πληρ. <http://www.bllogeikastika.gr>
(Μαθήματα – Εικαστικά ΙΙΙ – Ασκήσεις.)

Όλες οι εργασίες παραδίδονται σε ψηφιακή μορφή.

Brian Eno – Stars
Apollo: Atmospheres 1983
<https://www.youtube.com/watch?v=S6rmhXQUPJc>

Εργασία / Άσκηση

Η εργασία μπορεί να γίνει Ατομικά ή σε Ομάδα έως 3 άτομα.

Ένας από τους βασικούς στόχους αυτής της εργασίας είναι η αφύπνιση των αισθήσεων σας.

<https://vimeo.com/271158651>

Bill Viola – The Raft 2004

Για τον λόγο αυτό πρέπει να γίνεται μία προσπάθεια προσέγγισης μιας πιο προσωπικής ερμηνείας του χώρου η οποία προκαλεί συναισθήματα, συνειρμούς και αναμνήσεις πολύ διαφορετικά για τον καθένα.

Το πρόγραμμα του 3^{ου} τμήματος είναι σε βάθος Ανάλυση ενός αστικού χώρου και αποτελεί μέρος του προγράμματος το οποίο ολοκληρώνεται με το 4^ο εξάμηνο στο οποίο θα γίνει μια νέα Ανασύνθεση του ίδιου αυτού χώρου με προτάσεις και παρεμβάσεις σας που θα έχουν στόχο να βελτιώσουν την αισθητική αλλά και την λειτουργικότητα του.

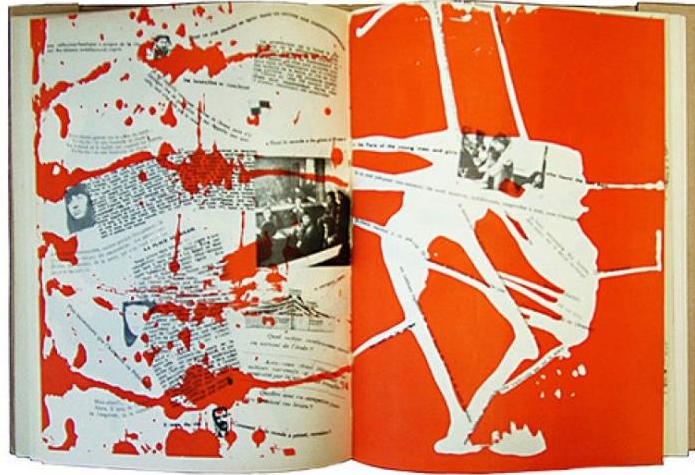
Για τον λόγο αυτό και αφού θα ασχοληθείτε δύο εξάμηνα με αυτή την εργασία **ΠΡΟΣΟΧΗ** στην επιλογή του χώρου εργασίας – έρευνας σας.

- Επιλογή Ομάδας

(για αυτούς που δεν θα επιλέξουν την Ατομική εργασία)

- Επιλογή χώρου εργασίας
(βιωματική επαφή - περιπλάνηση)

- **Μπείτε στο fb του μαθήματος**

1^{ης} πινακίδα

Παρουσίαση του χώρου επιλογής σας

Τα αποτελέσματα της 1^{ης} πινακίδας (παρουσίαση του χώρου επιλογής σας) θα τα ανεβάσουμε στο fb της ομάδας του 3ου τμήματος

έως την Κυριακή 19/11/23 .

Εργασία που δεν έχει αναρτηθεί κανονικά δεν θα θεωρηθεί ότι παραδόθηκε και δεν θα μπορεί να βαθμολογηθεί.

Η αισθητική αρτιότητα και ο τρόπος παρουσίασης όλου του υλικού των ασκήσεων θα λαμβάνεται οπωσδήποτε υπ όψιν στην αξιολόγηση της εργασίας.

2^{ες} Σημειώσεις Μαθήματος 2023-24

Το μάθημα είναι κατά βάση εργαστηριακό.

Οι σημειώσεις δίνονται για την ενθάρρυνση σας για περισσότερη έρευνα.

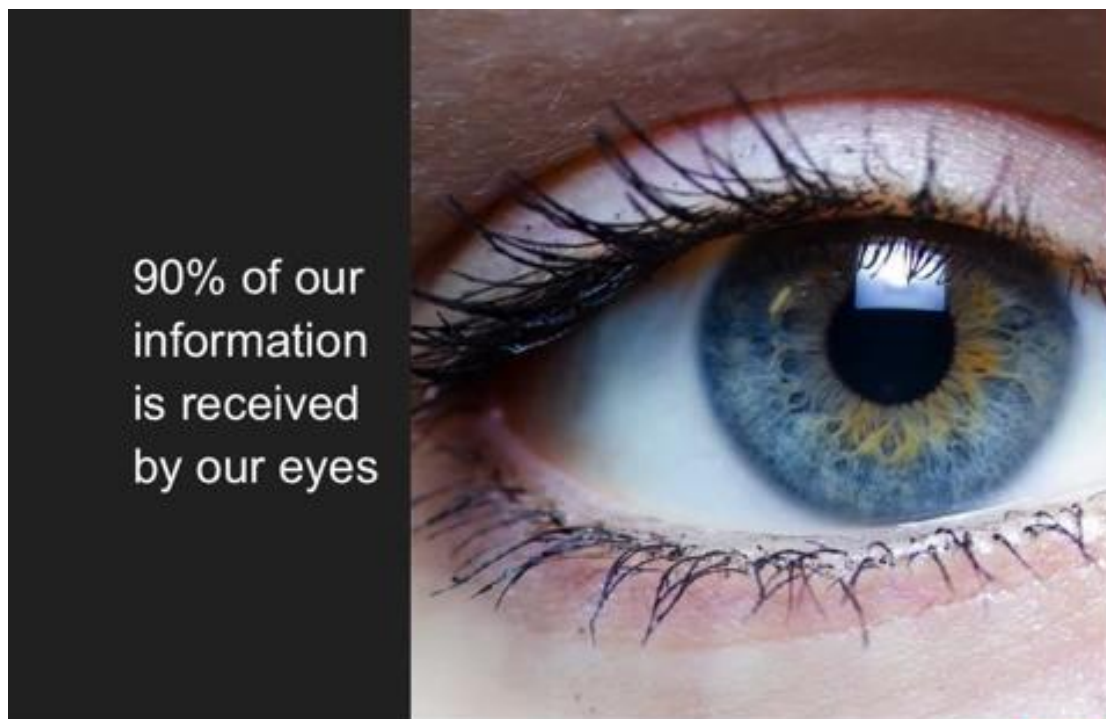
Είναι αυτό που βλέπουμε?

Περιεχόμενα: Ατμόσφαιρες – η “ατμόσφαιρα” των πραγμάτων – βίωση ενός τόπου –

” Why look at Animals?” της Μαρίας Παπαδημητρίου, “Αγριμικά” –

Χώροι κενοί και ακατοίκητες πόλεις, Κίνα – Αισθητικά περιβάλλοντα –

Η εμπειρία μέσω των αισθήσεων – Ήχος και χώρος.

***Η πόλη είναι ο δοσμένος καμβάς και είναι κάθε
άλλο
παρά λευκός.***

...μια ενδιαφέρουσα περιγραφή της ατμόσφαιρας μίας πλατείας στην
Ιταλία μας δίνει παρακάτω ο Peter Zumthor

«Είναι Μεγάλη Πέμπτη 2003.

Είμαι εδώ.

Κάθομαι στον ήλιο.

Μία μεγάλη στοά μακρόστενη, ψηλή, όμορφη στο φως του ήλιου.

Η πλατεία μου προσφέρει ένα πανόραμα οι όψεις των κτιρίων, η εκκλησία, τα μνημεία.

Πίσω μου είναι ο τοίχος του καφέ. Ακριβώς, ο σωστός αριθμός ανθρώπων.

Μία αγορά λουλουδιών. Το φως του ήλιου.

Έντεκα η ώρα.

Η απέναντι πλευρά της πλατείας είναι στη σκιά, ευχάριστα μπλε.

Μία υπέροχη γκάμα θορύβων: συζητήσεις σε κοντινή απόσταση, βήματα στην πλατεία, στις πέτρες, πουλιά, μία απαλή μουρμούρα του πλήθους, όχι αυτοκίνητα, όχι μηχανικοί ήχοι, περιστασιακοί ήχοι από ένα εργοστάσιο.

Φαντάζομαι ότι η έναρξη των διακοπών κάνει τους ανθρώπους να περπατούν σιγά σιγά.

Δύο καλόγριες επιστρέφουμε στην πραγματικότητα τώρα, δεν φαντάζομαι απλά - κουνάνε τα χέρια τους στον αέρα, περπατούν ελαφρά κατά μήκος της πλατείας, οι σκούφοι τους ταλαντεύονται απαλά, κάθε μία κρατάει μία τσάντα.

Θερμοκρασία: ευχάριστη, δροσερή, και ζεστή.

Κάθομαι στη στοά σε έναν καναπέ με ανοιχτή πράσινη ταπετσαρία, καθώς η χάλκινη φιγούρα του ψηλού βάρου στην πλατεία μπροστά μου γυρίζει την πλάτη κοιτάζοντας, όπως είμαι, την εκκλησία με τους δίδυμους πύργους».

Η εμπειρία των αισθήσεων, μέσω της Αρχιτεκτονικής, του Σώματός και της Αντίληψης, μπορεί να αποδώσει στο χώρο, έναν ιδιαίτερο χαρακτήρα καθώς και να διευρύνει την δυνατότητα της απόλαυσης των πολυαισθητηριακών του δυνατοτήτων .

Αυτό που «βλέπουμε» δεν είναι το ίδιο το κτίριο, αλλά η ατμόσφαιρά του!

“..κάποιος θα μπορούσε να ανασύρει την αίσθηση της ακουστικής ψυχρότητας ενός ακατοίκητου ή άδειου από έπιπλα σπιτιού

σε αντίθεση με την θερμότητα ενός ζωντανού σπιτιού, στο οποίο ο ήχος είναι πιο μαλακός καθώς ανακλάται στις πολυάριθμες επιφάνειες των αντικειμένων της καθημερινής ζωής.”

- ‘The Eyes of the Skin’. Pallasmaa.

Juhani Pallasmaa

Μία από τις σημαντικότερες μορφές της αρχιτεκτονικής παγκοσμίως, ο Φινλανδός Juhani Pallasmaa (Γιούχανι Πάλασμα, γεν. 1936),

το πολυσχιδές έργο του, που εκτείνεται από την αρχιτεκτονική και τον πολεοδομικό σχεδιασμό έως το βιομηχανικό και το graphic design.

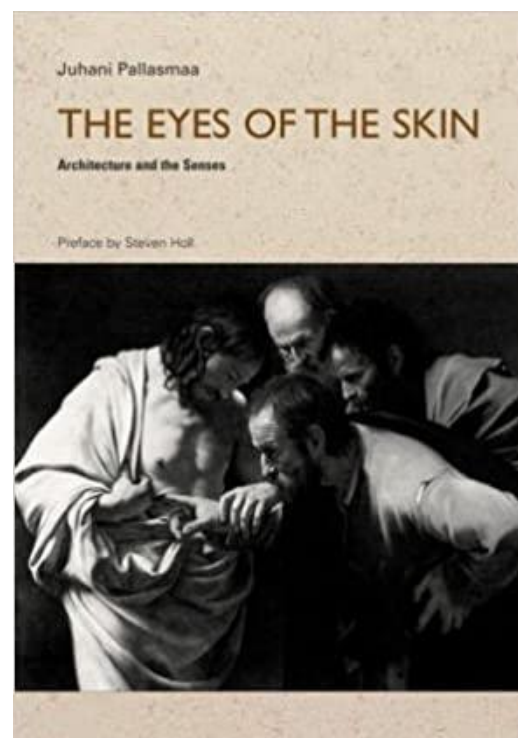
Ο Φινλανδός αρχιτέκτονας και στοχαστής Γιούχανι Πάλασμα έχει καθιερωθεί ως μία από τις σημαίνουσες μορφές στο πεδίο της αρχιτεκτονικής πράξης και θεωρίας.: Ο Πάλασμα γίνεται εισηγητής μιας φαινομενολογίας της αρχιτεκτονικής, ως ένα "κοίταγμα" της αρχιτεκτονικής μέσα από τη συνείδηση που τη βιώνει, ως μέθοδος που αναζητά την εσωτερική γλώσσα του κτιρίου. Πρεσβεύει μια αρχιτεκτονική που ο άνθρωπος τη βιώνει με όλες του τις αισθήσεις, και όχι μόνο με την όρασή του· στην εθιστική και ηγεμονική λειτουργία τού ματιού αντιτάσσει μια ευρύτερη σωματική

διάσταση, σύμφωνα με την οποία ακόμα και το βλέμμα αγγίζει, θωπεύει, αγκαλιάζει, συλλαμβάνει.

Ο Πάλλασμαα στηλιτεύει τις κυρίαρχες τάσεις της σύγχρονης αρχιτεκτονικής -την εμπορευματοποίηση των κτιρίων, το εμμονικό κυνήγι της πρωτοτυπίας και της πρωτοπορίας, την ηγεμονία της αγοραίας εικόνας- τονίζοντας την αναγκαιότητα του βιωματικού διαλόγου με την παράδοση, της αναζήτησης υπαρξιακού βάθους και πνευματικότητας, της διάδρασης με το περιβάλλον, και εξαίροντας έννοιες όπως η μνήμη, η ενσυναίσθηση, η αλληλεγγύη, η χωρικότητα και η τοπικότητα, η δομή, η συγκίνηση και η εμπειρία.

Ο Pallasmaa ξεκίνησε από τον ορθολογισμό, την τυποποίηση και τις προκατασκευές, έχοντας επιρροές από τη γιαπωνέζικη αρχιτεκτονική και το έργο του Mies van der Rohe. Ωστόσο οι ιδέες του δεν έμειναν αναλλοίωτες στον χρόνο. Έπειτα από μια δίχρονη παραμονή του στην Αφρική (1972-74) στράφηκε περισσότερο στη φαινομενολογία, δηλαδή σε μια αρχιτεκτονική που δίνει ιδιαίτερο βάρος στο βίωμα, στην εμπειρία των αισθήσεων και στην αλληλεπίδραση ανθρώπου και κατασκευασμένου χώρου.

Ο Pallasmaa δεν επικεντρώθηκε μόνο στο συνθετικό έργο του αλλά καθιερώθηκε και ως ένας σύγχρονος θεωρητικός της αρχιτεκτονικής, ενώ πέτυχε μια αξιοσημείωτη διάχυση των ιδεών του μέσα από τη διδασκαλία και από διάφορες άλλες θέσεις.

TA MATIA TOY ΔΕΡΜΑΤΟΣ Η ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΚΑΙ ΟΙ ΑΙΣΘΗΣΕΙΣ

Τι είναι λοιπόν η «ατμόσφαιρα» ενός χώρου?

Ως ατμόσφαιρα εννοούμε τους συναισθηματικούς δεσμούς που αναπτύσσονται ανάμεσα στον άνθρωπο και το χωρικό του πλαίσιο. Πρόκειται για τη συναισθηματική εμπειρία του ανθρώπου μέσα από την επιτόπια αντιπαράθεσή του με τις έννοιες της «υλικότητας» του χώρου.

"Why Look at Animals? Αγριμικά"

ΑΓΡΙΜΙΚΑ trailer

Αγριμικά είναι η ελληνική λέξη για τα ζώα που δε μπορούν να εξημερωθούν.

<https://vimeo.com/142788233>

“Αυτό το μαγαζί είναι ένα σκηνικό όπου ο χρόνος έχει σταματήσει. Η συμπύκνωση μιας ολόκληρης ιστορικής περιόδου, ένα κοινωνικό εύρημα. Ένωσα την ανάγκη να το πάρω από εκεί και να το πάω κάπου να το δει όλος ο κόσμος.”

https://www.youtube.com/watch?v=4fwKkrzHodQ&ab_channel=Popagandagr

Η έρευνα αρχείου για τα «ΑΓΡΙΜΙΚΑ» έχει πραγματοποιηθεί με τη συνεργασία φοιτητών του Τμήμα Αρχιτεκτόνων του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας.

Το παρακάτω link θα σας ανοίξει μια συνέντευξη της Μ. Παπαδημητρίου στο ραδιόφωνο έχει ενδιαφέρον να την ακούσετε.

<https://www.mixcloud.com/gbabassakis/%CE%B1%CE%B3%CF%81%CE%B9%CE%BC%CE%B9%CE%BA%CE%B1-%CE%BC%CE%B5-%CF%84%CE%B7%CE%BD-%CE%BC%CE%B1%CF%81%CE%AF%CE%B1-%CF%80%CE%B1%CF%80%CE%B1%CE%B4%CE%B7%CE%BC%CE%B7%CF%84%CF%81%CE%AF%CE%BF%CF%85/>

Links

ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΖΟΝΤΑΣ ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΕΣ

https://issuu.com/greekarchitects3/docs/156.15.01?fbclid=IwAR2J0--R7N3I82LyEmjZ9KRTJji6FCuayioQWSV_GNupGhtD93ojRxd5Efw

Videos - Movies

The Human Scale (UK Subs)

https://www.youtube.com/watch?v=YGa4r8tawQ4&t=301s&ab_channel=EduardoFunes

.....επιλέξτε αυτόματη μετάφραση για Ελλ. Υπότιτλους

"Περιπλάνηση" στην πόλη της Ελευσίνας.

Ταινία Αγέλαστος Πέτρα | Mourning Rock

(official trailer - 2000)

https://www.youtube.com/watch?v=r9KrzH-fqFM&ab_channel=galchronic

ΑΡΚΑΔΙΑ ΧΑΙΡΕ (Full movie)

Το ντοκιμαντέρ αυτό είναι μια περιπλάνηση στο χτες και το σήμερα της Αρκαδίας, ενός τόπου τόσο φορτισμένου με μύθους και αναφορές που μοιάζει να κατοικεί σ' ένα πεδίο που δεν ανήκει αποκλειστικά στη σύγχρονη πραγματικότητα. Ενός τόπου που έχει τη δική του ξεχωριστή θέση στο χρόνο και το χώρο, αλλά και στη συνείδηση αμέτρητων ανθρώπων ανά τους αιώνες, που ονειρεύτηκαν το ιδανικό της, ή τα όσα η Αρκαδία συμβολίζει. Το ντοκιμαντέρ τιμήθηκε με το Βραβείο της

Διεθνούς Ένωσης Κριτικών Κινηματογράφου (FIPRESCI) στο 17ο Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης 2015, ως η καλύτερη ελληνική παραγωγή. Διάρκεια:

90' Κείμενα - Φωτογραφία - Σκηνοθεσία: Φίλιππος Κουτσαφτής /

https://www.youtube.com/watch?v=QUYxSjdoccQ&t=17s&ab_channel=MSVF-MichaelN.StassinopoulosVIOHALCOFoundation

Man with a Movie Camera (1929) movie

....μια κορυφαία ταινία για την περιπλάνηση και την παρατήρηση του κόσμου γύρω μας. Στην αρχή είναι επίτηδες χωρίς ήχο.

Όταν μπαίνει και η μουσική όλα αλλάζουν .....Υπέροχο!

Δείτε το, αξίζει ....

(Full movie)

https://www.youtube.com/watch?v=cGYZ5847Fil&ab_channel=AllsovietmoviesonRVISION

Βιβλιογραφία

- Πικιώνης Δημήτρης, Κείμενα: Συναισθηματική Τοπογραφία, ΜΙΕΤ, Αθήνα, 2000
- Πικιώνης Δημήτρης, Έργα Ακροπόλεως, Εκδόσεις Ίνδικτος, Αθήνα, 2001

- Σταυρίδης Σταύρος, Μνήμη και εμπειρία του χώρου, Αλεξάνδρεια, Αθήνα, 2006
  - Σταυρίδης Σ., Η συμβολική σχέση με το χώρο, Αθήνα, Κάλβος, 1990.
- Αντωνακάκης Δημήτρης [1998], Η διάσταση του χώρου στον κινηματογράφο, πόλη και κινηματογράφος, Χανιά: Κέντρο Αρχιτεκτονικής Μεσογείου
  - Bachelard Gaston [1982], Η ποιητική του χώρου, Αθήνα: Εκδόσεις Χατζηνικολή
  - Καστοριάδης, Κορνήλιος. Χώροι του ανθρώπου. Αθήνα: ύψιλον/βιβλία, 1995
- Σάββας Κονταράτος. Η Εμπειρία του Αρχιτεκτονημένου Χώρου και το Σωματικό Σχήμα. Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη. 1983.
  - Ackerman Diane, Η Ιστορία των αισθήσεων, Εκδόσεις : περίπλους 2002
  - Pallasmaa Juhani, The Eyes of the Skin, Architecture and the Senses
    - Zumthor Peter, Thinking Architecture, Berlin, Birkhauser

News

ΤΕΛΟΣ

για πάντα ενδιαφέρουσα επίσκεψη στο ...

<http://www.ted.com/topics/architecture>

Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού και ερευνητικού έργου του διδάσκοντα.-
email: takiskozokos@gmail.com